

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

II. Summa cura adhibita olim à Principibus in legibus ferendis, ut civium utilitati consulere possent. Quare communis utilitæs est legum propositum. Ab earum usu recedi potest, si sint incommodæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

esse existimavit, si tacito suffragio populi aliquem locum daret.

II. Magna sanè in Constitutionibus Imperatoris vigeat sapientia & æquitas. Non enim nisi de consilio jurisperitorum & prudentium ferebantur, ut de Augusto dicitur à Iustiniano. De Alexandro Severo refert Lampridius, nullam legem sacravisse sine viginti jurisperitis & quinquaginta sapientissimis discretissimisque viris. Memorabilis est etiam illa cura & diligentia, quam novis legibus promulgandis Theodosius & Valentinianus sibi præscripserunt, & Iustinianus amplexus est; nempe ut quod sciendum esset, ab omnibus palatij qui consilio Principis interfunt, quàm ipso Senatu, atque *denno collectis omnibus recensere*; & cum omnes consensissent, tunc demum in sacro consistorio recitaretur, ut universorum consensus Principis auctoritate firmaretur. Vnde non ineleganter scripsit Themistius, Anaxarchum secutus, Regibus assidere Themidem & Dicem, (quod Hesiodus de Iove dixerat) & fabulis Poëtarum decantatum illud, prognatam è Iovis cerebro Palladem, ad Reges traxit: quia matura consilia de rebus propositis ineunt, & eorum executioni summa sedulitate imminent, ut civium utilitati prospicere possint. *Finis enim iusti imperij*, inquit Ammianus, *ut sapientes docent, utilitas obedientium estimatur & salus*, quod ille hausit è Platone: eò que respiciebat Pythagoricus ille apud Stobæum, qui Regem ad regnum pertinere acutè & graviter scripsit.

Itaque cum leges perferunt, id unum spectant Principes, quod communiter conducit Reipublicæ, ut alicubi dictum est ab Aristotele. Vnde apud Romanos olim ferendis legibus solennis illa clausula adhibebatur: *Vt si quid jus non esset rogari, rogatum ne esset*, id est, si quid utilitati publicæ officeret, id pro non constituto haberetur. Hujus formulæ sententiã à suis constitutionibus abesse noluerunt Principes, qui, ut cum Iustiniano loquar, *suum esse proprium, subjectorum commodum imperialiter existimant*. Neque ideo placita dicuntur Principum Constitutiones, quasi eorum arbitria sint pro lege, quod de antiquis Regibus scripsit Iustinus, ut nempe quidquid libuisset, liceret; sed placita juris, quo sensu verbum quoque *Placet* usurpatur frequenter in Senatusconsultis, Prudentum responsis, & judicum sententiis. Quare si rerum experientia doceat eas leges utilitati publicæ officere, quin ab earum usu absque injuria Principis recedi possit, nemo unquam dubitavit.

III. Ex eodem fonte manat ut legibus servandis cives suos adstringere Principes non censeantur, si statim atque publicè propositæ sunt, viris sapientibus & cordatis, vel etiam ipsi universitati, earum usus parum commodus esse videatur: quia utilitas est *iusti propè mater & æqui*, ut dicebat Horatius. Quare non immeritò apud omnes recepta est illa Iuliani sententiã quam initio protuli, ut quod à prudentissimis viris in Consistorio Principis tractatum est, etiam ipso usu & tacito populi consensu confirmetur. Hoc est quod dicebat Leo Imperator: *Novum jus inveterato usu stabilendum est*. Quod è veterum philosophorum doctrina haustum est, qui leges ad parendi necessitatem adigere non posse, nisi ex more & consuetudine, observant; ut retulit Aristoteles. Sanè si contrario usu, & tacito consensu omnium, leges per desuetudinem abrogantur, & non solum suffragio legislatoris, ut dicebat Iulianus; ita etiam, etsi non suffragium, consensus saltem tacitus populi, qui rebus ipsis & factis constat, necessarius erit, ut leges receptæ dici possint. Hoc axioma adeo verum est, nempe legibus neminem teneri, nisi usu receptæ sint, ut Menochius celeberrimus Iurisconsultus scribere non dubitavit cum Socino, etsi lex promulgata fuerit, non præsumi usu hominum receptam & comprobata: quia scilicet usus ille est quid facti, factum autem secundum regulas juris non præsumitur: ideòque ait eum qui lege nititur, adstringi ad probationem usus publici & constantis illius legis.

Ceterùm non est quòd aliquis è trivio Philosophorum colligat, ex eo quòd regni jura, eorum qui reguntur causâ sunt parata, sequi eos qui reguntur superiores esse Principe qui eos regit. Si enim de Principibus agatur qui potiuntur summo imperio, hujus argumenti vim metiri oportebit à jure tutorum. Nam tutela moribus inducta est, pupillorum causâ, nec eo minus tutela est jus ac potestas in pupillos ipsos. Sanè tutor, si malè rem pupilli administrer, amoveri potest; quia magistratibus subicitur. At in summis Imperiis soli Deo Regum peccantium judicia relicta sunt; quia, ut rectè inquit Marcus Aurelius, magistratus de privatis, Principes de magistratibus, Deus de Principibus judicat. quod jus *avertit* Regibus Francorum vindicavit Gregorius Turonensis.

IV. Quæ autem de legibus dixi, ut necessarius sit usus, & tacitus populi consensus, ad eas pertinet quæ de jure privato feruntur. Ceterùm quæ de summa Repu-

P

Lampadius in Alexand. Sev. Hist. de Codic. instit.

L. I. humanum. C. de Legib.

Platarchus in Alex. vita Them. Orat. 21. Idem. Orat. x.

Ammianus lib. 17.

Platarch. 1. Polit.

Arist. lib. 8. Ethic. ad Nicom. 1070. & 1071. & 1072. & 1073. & 1074. & 1075. & 1076. & 1077. & 1078. & 1079. & 1080. & 1081. & 1082. & 1083. & 1084. & 1085. & 1086. & 1087. & 1088. & 1089. & 1090. & 1091. & 1092. & 1093. & 1094. & 1095. & 1096. & 1097. & 1098. & 1099. & 1100.

L. un. §. ult. C. de Caduc. tollend. V. Cl. Gallidum. Maranus Anreclius. Tol. in Con. altero de Equ.

Millon. de Verb. Sign. in verbo Paret.

L. cum de novo. C. de Legib.

Arist. 1. 1. Polit. c. 6.

Menoch. 1. 1. præsumpt. c. 1. n. 1. & 2. In bello §. facta. ff. de captivis & postlim. revert.

Vide V. Cl. Hagonis Grotii 1. 1. de Jure Belli & pacis c. 3. n. 8.

Gregor. Turon. laudatus c. 1. hujus libri.